

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1919 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m., dels ock i anledning därav väckta motioner.

Närvarande: herrar Dahl, von Sneidern, Ernst Lindblad, Jacob Larsson, Hult, Tengvall, Kaijser,* Lindström, Magnusson i Kalmar,* Andersson i Knäppinge, Nilsson i Vibberbo, Hage,* Johansson i Vittinge och Ödström.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 22 april 1919 dagtecknad proposition, nr 397, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intaget förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m.

I sammanhang med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av densamma väckta motioner, nämligen:

inom första kammaren:

nr 226 av herrar greve *Alexander Hamilton*, *K. J. Gustafsson*, *Ollas A. Ericsson* och *J. B. Johansson*; och
nr 234 av herr *Pers*; samt

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 2 avd. 28 häft. (Nr 42.)

inom andra kammaren:

nr 440 av herr *Ander*; och

nr 459 av herr *Olofsson*.

Beträffande grunderna för ifrågavarande lagförslag får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till den kungl. propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag.

*Greve
Alexander
Hamiltons
m. fl. mo-
tion.*

Greve Alexander Hamilton och hans medmotionärer hava i sin motion yrkat, att förevarande proposition måtte av riksdagen avslås. Till stöd för detta yrkande har anförts, att då nu med styrka fordrades kristidslagarnas avskaffande, det måste väcka misstämning och oro, att förslag väcktes rörande ett nytt slag av kristidslag. Genom förslaget framkallades ett osäkerhetstillstånd på jordbrukets område, som skulle förlama det enskilda initiativet och skada produktionen. Missförhållanden av i förslaget avsedd art hade visserligen förekommit, men dylik spekulation med jordbruksegendomar upphörde, i samma mån som man numera återvände till normala tider. Lagstiftningen byggde alltså på förutsättningar, vilka icke längre funnes eller åtminstone vore i avtagande, varför lagstiftningen skulle komma för sent. Härtill komme, att försäljningen av stråfoder och kreatursuppsättningar ofta icke hade sin grund i spekulation utan berodde på fullt giltiga orsaker. Många jordbrukare hade byggt sin ekonomi på möjligheten att försälja foder, och för dessa skulle lagförslagets genomförande medföra ekonomisk ruin.

Herr Olofssons motion.

Herr Olofsson har i sin motion hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta, att den föreslagna lagen icke måtte antagas i vad gällde Norrland och Dalarne. Till stöd för detta yttrande anföres huvudsakligen, att nämnda delar av landet icke kunde i fråga om behovet av kreatursgödsel och produktion av stråfoder jämföras med övriga landsdelar, då odlingen av stråfoder i Norrland och Dalarne ofta skedde på myrmarker med uteslutande konstgödselmedel.

Beträffande det vidare innehållet i de återgivna båda motionerna ävensom i fråga om vad övriga motionärer hemställt och till stöd för sina yrkanden anført, får utskottet hänvisa till motionerna, i den mån desamma icke finnas återgivna här nedan i samband med behandlingen av de särskilda bestämmelserna i förevarande lagförslag.

*Kungl.
Maj:ts pro-
position.*

Förevarande förslag är avsett att utgöra ett led i de senare årens lagstiftning till motverkande av fastighetsspekulationen och dess skadliga verkningar. Förslaget riktar sig mot det särskilt under kristiden i be-

tänklig omfattning, företrädesvis å större jordbruk i vissa delar av landet, förekommande förfaringssätt, att foder, inventarier och kreatur, ofta även årets och till och med kommande års gröda, i vinstsyfte bortsäljas från egendomen, varigenom gödselproduktionen förminskas och jordens avkastningsförmåga i följd därav i hög grad nedsättes samt jorden råkar i vanhävd. Ett ingripande på lagstiftningens väg till förebyggande av de skadliga verkingarna jämväl av denna form av spekulation har av dessa skäl syntts lämpligt. Lagförslaget tager i sådant syfte sikte på att binda vid jorden tillgodogörandet av så stor mängd foder, som erfordras för frambringande av den myckenhet gödsel, som anses erforderlig för jordens bibehållande vid växtkraft. För sådant ändamål föreslås stadgande av förbud, vid straffpåföljd, mot att från jordbruksenheter över en viss areal, i förslaget fastställd till fem hektar, å vilka ej finnas ett i förslaget i förhållande till egendomens storlek fastställt minimiantal större kreatur eller däremot svarande antal mindre djur, bortföra stråfoder, otröskad säd eller grönfoder, utan att till bortförandet lämnats tillstånd i den ordning, som Konungen bestämmer. Uttryckliga bestämmelser mot försäljning av kreatur och inventarier hava, enligt vad i propositionen anföres, icke syntts vara av nöden, då en jordbrukare, som hindras att avhända sig fodertillgången, redan därigenom tvingas att hålla kreatur för att få användning och nytta av fodret samt då, om på en egendom finnas levande inventarier i tillräcklig mängd, någon allvarlig risk för förskingring av egendomens döda inventarier icke kan anses förefinnas.

I ändamål att icke över hövan betunga vare sig jordbrukarna eller de prövande myndigheterna hava från tillämpningen av lagen undantagits fastigheter, vilka med hänsyn till arealen äro av mindre betydelse för livsmedelsproduktionen.

Förslaget åsyftar således att förebygga och råda bot på missförhållanden, som företrädesvis hava sin rot i det under kristiden uppkomna abnorma läget för jordbruksnäringen. I överensstämmelse härmed har även den föreslagna lagen givits en provisorisk karaktär, i det att dess giltighetstid föreslås skola utgå den 1 juli 1920.

I ett propositionen som bilaga (bil. A 1.) bifogat förslag till kungörelse innehållas de närmare föreskrifter, som det ankommer på Kungl Maj:t att utfärda för tillämpningen av ifrågavarande lag. I denna verkställighetsförordning stadgas bland annat, att tillstånd från det allmännas sida att bortföra stråfoder, otröskad säd eller grönfoder skall sökas hos odlingsrådet, som före den slutliga prövningen av en ansökning bör lämna vederbörande odlingsnämnd tillfälle att yttra sig i ärendet. Vidare före-

skrives, att vid prövning av ansökan skall *dels* i främsta rummet tillses, att icke genom bifall till ansökningen jordbrukets framtida avkastningsförmåga nedsättes eller de jordbruksalster, som beröras av ansökningen, undandragas den allmänna omsättningen, *dels ock* iakttagas, att bifall icke må vägras, där säkerhet finnes för att gödselmedel, svarande mot det gödselvärde, som av ifrågavarande jordbruksalster skulle kunnat erhållas, på annat sätt tillföras fastigheten och att i övrigt skälig hänsyn toges till fastighetens beskaffenhet, i vilket avseende skall iakttagas, att ett något lägre kreatursantal må anses tillräckligt för fastighet, vars åker- och ängsmark till övervägande del består av mylla eller mossjord, än för annan fastighet.

Utskottet.

Utskottet underkänner icke de betänkligheter, som på många håll torde hysas och som även tagit sig uttryck i de av greve Alexander Hamilton med flera och herr Olofsson väckta motionerna, mot att vid en tidpunkt, då man eljest allmänt strävar att avveckla den reglerande verksamhet, som kommit till stånd under kristiden på olika områden och icke minst inom jordbruksnäringen, införa en lagstiftning, som medför, att nya band läggas på den enskildes handlingsfrihet. De missförhållanden, lagen avser att träffa, synas emellertid vara så allvarliga, att desamma ej böra lämnas obeaktade. Visserligen torde spekulationen i här berörda avseenden redan hava nått sin höjdpunkt och lagen således icke få samma betydelse, som om den funnits tidigare. Den osunda jordbruksdrift, mot vilken lagen vänder sig, lär dock ännu i avsevärd utsträckning fortgå, vartill kommer, att lagen torde bliva ett gott medel att befrämja upptagandet av en tillfredsställande hävd å jordbruksfastigheter, vilka under kristiden varit föremål för rovdrift. Utskottet anser därför, att lagstiftning i huvudsaklig anslutning till propositionen bör komma till stånd.

Utskottet förutsätter emellertid, att lagen kommer att tillämpas på sådant sätt, att de jordbrukare, vilka utan att hålla i lagen förutsatt antal kreatur dock måste anses på ett ur produktionens synpunkt tillfredsställande sätt sköta sin egendom så litet som möjligt betungas av lagen. För sådant ändamål är det maktpåliggande, att den blivande verkställighetsförrordningen affattas med behörig hänsyn till den rörelsefrihet, som bör beredas för den normala jordbruksdriften.

Utskottet anser sig icke kunna förorda en sådan inskränkning av lagens tillämplighetsområde, som av herr Olofsson i hans motion föreslagits. Utskottet förutsätter väl, att förhållandena i vissa trakter av de ifrågavarande landskapen kunna vara sådana, att de skulle moti-

vera ett undantagande av desamma, men håller även före, att, på det sätt som lagen är lagd, den kommer att bliva i synnerligen ringa grad betungande för dessa trakter. Utskottet finner därför icke skäl föreligga att bereda en undantagsställning i lagen för berörda laudskap.

Granskningen av de särskilda bestämmelserna i lagförslaget och av de i ämnet väckta motionerna har utöver vad sålunda anförts givit utskottet anledning till vissa uttalanden och ändringsförslag, vilka nedan under de särskilda paragraferna anmärkas.

1 §.

Herr Ander yrkar i sin motion, att för tillstånd till bortförande av stråfoder m. m. skall fordras, att å egendom finnes ett större kreatur eller motsvarande antal mindre djur för varje areal av 1,5 hektar odlad jord, i stället för, som i propositionen föreslås, för varje 2,5 hektar. Till stöd för detta yrkande anför motionären:

»Otvivelaktigt kommer detta förslag, om det antages till lag, att i någon mån stävja egendomsjobbares ansvarlösa framfart med jordegendomar under kristiden; men jag för min del betvivlar, att egendomarna effektivt kunna skyddas genom den ifrågasatta lagstiftningen, då jordägaren genom denna endast blir skyldig att hålla halv kreatursbesättning. En jordägare eller egendomsjobbare kan således fortfarande sälja minst halva grödan och halva kreatursbesättningen, om den förut varit av normal storlek, utan att komma i kontakt med lagens bestämmelser.»

Skall lagen bliva effektiv, så måste i den stadgas, att egendomsägaren är skyldig att hålla minst ett stort djur för varje areal odlad jord av 1,5 hektar.»

I fråga om nämnda bestämmelse i förslaget har odlingskommittén i ett över detsamma avgivet yttrande anført, att en kreatursenhet för varje areal av 2,5 hektar åker och annan odlad jord kunde anses genomsnittligen motsvara ungefär halv besättning. Då förslaget avser att avhjälpa uppenbart missförhållande emellan kreatursantalet och fastighetens storlek, anser utskottet det icke vara lämpligt att skärpa ifrågasvarande bestämmelse utöver vad i propositionen föreslagits. Utskottet hemställer alltså om avslag å herr Anders motion i förevarande del.

Utskottet har emellertid funnit lämpligt föreslå vissa andra jämkningar i paragrafen. Utskottet har nämligen ansett uttrycket »Där å fastighet — — — icke finnes minst ett större kreatur» etc. böra förtydligas därhän, att stadgandet icke till äventyrs kan tolkas så, att befintligheten å fastigheten av stadgat antal kreatur skall föreligga blott vid det tillfälle, då bortförandet av fodret eller säden sker, vilket skulle kunna giva anledning till försök att kringgå bestämmelsen. Utskottet föreslår därför, att ordet »finnes» utbytes mot orden »stadigvarande hålles».

I fråga om åldersbestämningen för de särskilda husdjuren har utskottet funnit de för häst och nötkreatur föreslagna åldersgränserna, tre, respektive två och ett halvt år, skäligen böra enhetligt bestämmas till två år.

Utskottet har därjämte ansett de i förslaget angivna jämförelseantalen för får och getter väl höga, och föreslår därför, att sex djur av vardera av ifrågavarande slag må anses motsvara ett större kreatur. Av de således föreslagna ändringarna hava föranletts vissa redaktionella jämkningar utan saklig innebörd.

6 §.

Herr Pers'
motion.

Herr Pers hemställer i sin motion, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i den föreslagna lagen, att nämnda lag skulle erhålla gällande kraft från och med den 14 mars 1920 till den 1 juli 1923.

Till stöd för nämnda yrkande anför motionären följande:

»Förslaget, sådant det föreligger, avser ett hastigt verkande direktiv att sätta kreatur på egendomarna för att höja produktionen under den förhanden varande kristiden. Lagen skulle emellertid släppa sitt grepp över jordbrukarna redan om ett år. Jordbruket är emellertid till sin natur sådant, att hastiga åtgärder svårligen låta sig genomföra utan stora olägenheter. Det bör helst arbeta på lång sikt. Grödförsäljningar med dem åtföljande spolierande av kreatursbesättningarna äro heller ingen nyhet speciellt för kristiden. På Västmanlands slättbygd ha de praktiserats i 30, 40 år och allmänt ansetts som en kräftskada för ett uthålligt och väl skött jordbruk.

Ej heller kan det antagas, att lagen skulle bli obehövlig efter ett års giltighet. Tillgången på livsmedel stiger naturligtvis med fredens inträdande, men priserna bli med största sannolikhet länge höga och landet blir i stort behov av en kraftig jordbruksproduktion.

Dessa omständigheter tala för, dels att lagen ej bör träda i tillämpning förr än med ingången av nästa jordbruksår eller den 14 mars 1920, dels att den ges en giltighet av minst tre år eller till den 1 juli

1923. Under denna tid hinner så mycket erfarenhet samlas, att det kan tagas i övervägande att ge lagen en utsträckt giltighet, måhända efter den justering som kan finnas påkallad.

Genom förstnämnda ändring skulle jordbrukarna beredas rådrum att inrätta sig för lagens efterlevnad. Årets gröda är i mycket stor utsträckning redan disponerad under laga former och i god tro, uppgörelser ha träffats, som lagstiftningen ej torde kunna inlåta sig på att bryta utan att ge tilltron till rättssäkerheten en icke önskvärd rubbning. Genom utsträckningen av giltighetstiden skulle landet erhålla en viss trygghet för produktionens uthållighet åtminstone under de närmaste åren.»

Utskottet finner de av herr Pers i fråga om lagens giltighetstid framförda synpunkterna beaktansvärda. Vad först angår tiden för lagens ikraftträdande, torde på många ställen avtal redan vara träffade om försäljning av innevarande års skörd, och utskottet har ansett det icke blott kunna leda till obilligheter, utan även medföra betänkliga följder ur rättssäkerhetens synpunkt, om sådana avtal genom lagstiftningen sattes ur kraft. Att för undvikande av dylika påföljder på sätt herr Pers föreslagit uppskjuta lagens ikraftträdande till den 14 mars 1920 har emellertid icke syntts utskottet lämpligt. Det snabba ingripande, som ansetts nödvändigt mot de med förslaget åsyftade missförhållandena, skulle härigenom icke vinnas. Utskottet har ansett motionärens önskemål lämpligare kunna vinnas därigenom, att åt förevarande paragraf gives sådant innehåll, att från förbudet undantages gröda av 1919 eller tidigare års skörd, som sålts före lagens trädande i kraft, under betingelse, att bortförandet av fodret eller säden äger rum före den 1 juni 1920.

Billigheten synes jämväl kräva, att de i vissa trakter förekommande s. k. grödköpen, d. v. s. avtal, som innebära, att en egendom på viss kortare tid, vanligen endast ett år, upplåtes åt en brukare med rätt för denne att från egendomen bortsälja hela avkastningen, så vitt de avse 1919 eller tidigare års skörd undantagas från lagen, därest de blivit slutna före densammas ikraftträdande. Utskottet har därför föreslagit införande i paragrafen av sådant undantag.

Tillika har utskottet ansett, att det för utmättnings verkan att befria från lagens tillämpning stadgade villkor, att utmätningen lett till fodrets eller sädens försäljning, lämpligen bör utgå.

Beträffande därefter yrkandet att lagens giltighetstid skall utsträckas till den 1 juli 1923, vill utskottet på de av herr Pers anförda skälen hemställa om en ändring av paragrafen i denna riktning. Enligt

Utskottet.

utskottets uppfattning äger nämligen förevarande lagstiftning en betydelse, som bör föranleda att däråt gives större varaktighet än åt s. k. kristidslagar. De missförhållanden, som lagen avser att träffa, torde icke kunna förväntas inom den närmaste framtiden upphöra. Viss utsträckning av giltighetstiden synes vidare böra föranledas redan därav, att utskottet ansett lagens ikrafträdande böra i viss omfattning ske avsevärt senare än i propositionen avsetts, så att lagen först efter den 1 juni 1920 erhåller full giltighet. Anledning till utsträckning av giltighetstiden torde jämväl vara att söka i viss hänsyn till de fastighetsägare, som komma att träffas av lagen. Med en utsträckt giltighet kan lagens tillämpning läggas mindre strängt, utan att lagens syfte motverkas. Emellertid har utskottet funnit sig ej böra förordda lagens utsträckning längre än till den 1 juni 1922.

*Herr Anders
motion.*

Herr Ander hemställer i sin motion, att i kungörelsen med närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag måtte föreskrivas, att odlingsrådet icke äger rätt att vägra bifall till ansökning om bortförande av stråfoder, om sökanden styrker, att grödan är såld före den 14 mars 1919 och att från egendomen icke bortförts stråfoder under de tre sista åren.

Till stöd härför anför motionären:

»Rättvisa och billighet torde fordra, att de jordägare, som under kristiden varit lojala och icke gulaschat med stråfoder eller sålt något sådant från sina egendomar, men som nu i år på grund av särskilda förhållanden såsom t. ex. dödsfall, tillträde av förut utarrenderad egendom och dylikt, för att undvika för stora risker och förluster redan försålt årets gröda, ej måtte drabbas av denna lag.

Det vore synnerligen orättvist om dessa avtal, som redan äro avslutade, skulle förklaras ogiltiga, och dessa egendomsägare, som förut under hela kristiden ej från sina egendomar bortfört stråfoder, utan i stället lojalt producerat livsmedel av sitt stråfoder, nu skulle förvägras att under ett år, sedan behovet av livsmedel i landet är betydligt mindre, försälja sin gröda, då andra mindre lojala lantbrukare och egendomsjobbare under hela kristiden opåtalat fått till höga priser realisera kreatursbesätningarna och försälja grödan varje år, då behovet av livsmedel inom landet varit mycket större.»

Utskottet.

Herr Anders yrkande, i vad det avser sådan tillämpning av förevarande lag, att bifall icke skall kunna vägras till bortförande av stråfoder, som sålts före den 14 mars 1919, har beträffande 1919 och tidigare års gröda tillgodosetts genom vad utskottet i anslutning till herr

Pers' motion hemställt. Vad angår herr Anders yrkande i övrigt finner utskottet, att bifall till detsamma skulle kunna motverka förslaget syfte, varför utskottet hemställer, att yrkandet icke måtte av riksdagen bifallas.

I samband med förlängandet av lagens giltighetstid har utskottet funnit böra tagas under övervägande den lämpligaste formen för prövning av ansökningar enligt förevarande lag. Enligt det vid propositionen fogade förslag till verkställighetsförordning har förutsatts, att prövningen skulle förläggas till odlingsråden. Dessa myndigheter äro dock att anse sasom tillfälliga kristidsinstitutioner, och ovisst torde få anses, huruvida desamma komma att fortfara så länge, som lagen enligt utskottets förslag skall gälla. Jämväl torde kunna ifrågasättas, om dessa organ i allmänhet äga den sammansättning, att ifrågavarande prövning lämpligen kan till dem förläggas. Utskottet har därför funnit, att annan prövningsmyndighet bör väljas, och hemställer, att prövningen måtte anförtros åt länsstyrelserna, vilka i fråga om den jordbrukstekniska utredningen borde beredas tillfälle till erforderligt biträde från hushållnings-sällskapen.

I fråga om förutnämnda verkställighetsförordning torde icke böra underlätas att med styrka framhålla nödvändigheten därav att ifrågavarande lagstiftning tillämpas med synnerlig hänsyn och försiktighet.

I ändamål att bereda lättnad ej mindre för det stora flertal jordbrukare, vilkas yrkesutövning är av den beskaffenhet, att densamma bör helt friställas från den ifrågavarande uppsikten, än även för prövningsmyndigheterna, synes i regel prövningsförfarandet böra så ordnas, att tillstånd enligt denna lag meddelas att gälla för viss tid eller tills vidare. Förnyade ansökningar för varje särskilt fall göras härigenom obehöfliga, samtidigt som, då tillstånd för obestämd tid givits, jordägarens återförande under uppsikten, därest anledning därtill skulle yppas, möjliggöres allenast genom tillståndets återkallande.

Vidare lär det vara självfallet, att de jordbruk, vilka redan nu ordnats för rationell drift utan kreatursbesättning — ej endast sådana jordbruk, som till följd av jordens beskaffenhet möjliggöra sådan drift, utan även sådana, för vilka finnes tillfälle till köp av naturlig gödsel, — skola utan förbehåll bibehållas vid tillämpad driftsordning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande, att Kungl.

Maj:ts förevarande förslag icke kunnat i oförändrat

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 2 avd. 28 häft. (Nr 42.) 2

skick av riksdagen antagas, och med avslag å den av greve Alexander Hamilton med flera väckta motionen nr 226 i första kammaren, måtte för sin del antaga följande

Lag

om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

1 §.

Där å fastighet, som omfattar större areal odlad jord än fem hektar, eller å fastigheter, som äro i sambruk och tillhoppa omfatta större areal odlad jord än nyss sagts, icke finnes minst ett större kreatur eller däremot svarande antal mindre djur för varje areal av 2,5 hektar odlad jord, må från fastigheten eller fastigheterna ej bortföras stråfoder, otröskad säd eller grönfoder, så vitt ej till bortförandet lämnats tillstånd i den ordning Konungen bestämmer.

I denna lag förstås med större kreatur häst *över tre års ålder och nötkreatur över två och ett halvt års ålder* samt med mindre djur *unghäst, föl, ungnöt, kalv, får, get och svin*. Vid tillämpningen av lagen skola *två unghästar eller föl, två ungnöt eller kalvar, tio får, tolv getter* eller fyra svin anses motsvara ett större kreatur. Konungen äger, där förhållandena därtill föranleda, för viss del av riket meddela särskilda bestämmelser rörande de ämnen, som i detta stycke avses.

(Utskottets förslag.)

1 §.

Där å fastighet, som omfattar större areal odlad jord än fem hektar, eller å fastigheter, som äro i sambruk och tillhoppa omfatta större areal odlad jord än nyss sagts, icke *stadigvarande hålles* minst ett större kreatur eller däremot svarande antal mindre djur för varje areal av 2,5 hektar odlad jord, må från fastigheten eller fastigheterna ej bortföras stråfoder, otröskad säd eller grönfoder, så vitt ej till bortförandet lämnats tillstånd i den ordning Konungen bestämmer.

I denna lag förstås med större kreatur *häst och nötkreatur över två års ålder* samt med mindre djur *yngre häst och nötkreatur, än nyss sagts, får, get och svin*. Vid tillämpningen av lagen skola *två hästar eller nötkreatur under två års ålder, sex får, sex getter* eller fyra svin anses motsvara ett större kreatur. Konungen äger, där förhållandena därtill föranleda, för viss del av riket meddela särskilda bestämmelser rörande de ämnen, som i detta stycke avses.

2 §.

Överträder ägare eller innehavare av fastighet, som i 1 § avses, eller annan, som förvärvat rätt till stråfoder, otröskad säd eller grönfoder å dylik fastighet, det i 1 § stadgade förbud mot bortförande av foder och säd, som nu sagts, dömes till böter från och med tio till och med tiotusen kronor. Asidosättande av villkor, varunder tillstånd till dylikt bortförande blivit meddelat, straffas såsom bortförande utan tillstånd.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 §.

Delaktighet i brott mot denna lag straffas efter ty i 3 kap. allmänna strafflagen är stadgat.

4 §.

Böter, som ädömas enligt denna lag, skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

5 §.

Denna lag äger ej tillämpning i avseende å förfogande enligt Konungens förordnande över egendom, som skall avstås till kronan eller tagits i beslag, eller beträffande utövningen av den rätt till rekvisition, som enligt gällande författningar tillkommer militär myndighet. Ej heller göres genom stadgandet i 1 § om förbud mot bortförande av stråfoder ändring i vad 2 kap. 19 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom samt 20 § lagen om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna innehålla om bortförande av stråfoder från arrenderad fastighet vid arrendets upphörande.

6 §.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 juli 1920. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen avses, skall vad där är stadgat fortfarande gälla. Vad lagen innehåller i avseende å åsidosättande, som i 2 § andra punkten sägs, skall äga giltighet ändå att det sker efter den 30 juni 1920.

Har före den dag, då lagen trädde i kraft, stråfoder, otröskad säd eller grönfoder avyttrats eller utmätning av foder eller säd, som nyss sagts, ägt rum, skola bestämmelserna i denna lag ej utgöra hinder för fodrets eller sädens bortförande, i det förra fallet därest bortförandet sker inom trettio dagar från lagens ikraftträdande och i det senare i händelse utmätningen lett till fodrets eller sädens försäljning.

6 §.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 juni 1922. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen avses, skall vad där är stadgat fortfarande gälla. Vad lagen innehåller i avseende å åsidosättande, som i 2 § andra punkten sägs, skall äga giltighet ändå att det sker efter den 31 maj 1922.

Utan hinder av vad i denna lag stadgas må före den 1 juni 1920 stråfoder, otröskad säd och grönfoder av 1919 eller tidigare års skörd bortföras, för så vitt före lagens ikraftträdande antingen utmätning skett eller avyttring ägt rum eller fastigheten upplåtits åt brukare med rätt till fritt förfogande över foder eller säd, som förut sagts.

B) att motionerna nr 234 i första kammaren samt nr 440 och 459 i andra kammaren, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet under A) hemställt, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 maj 1919.

På andra lagutskottets vägnar:

ADOLF DAHL.

Reservation:

Av herrar *Tengvall*, *Andersson* i Knäppinge och *Nilsson* i Vibberbo, vilka yrkat bifall till den av greve Alexander Hamilton med flera väckta motionen.
